

nulém století básník Jan Neruda (!), slovo tořič se znalostí věci použil např. ve své básnické sbírce Prosté motivy. Bohužel, nepodařilo se mi zjistit, kde tořič v jižních Čechách našel a kde o tom psal. Pravděpodobně by bylo kvůli tomu nutné pročíst zhruba 2000 fejetonů, které během svého života napsal.

Thesium pyrenaicum (C2)

Tento druh znali z území jižních Čech již bratři Preslové, jak je v Červené knize uvedeno (Chlumec, 1815, PRC), v té době to byl zároveň také jediný známý údaj z Čech. K nálezu je vhodné poznamenat, že lněnku pyrenejskou z této lokality Preslové platně popsali jako nový druh pod jménem *Thesium brevicolle*. Druhá upřesňující poznámka se týká místa nálezu, lokalita Chlumec se totiž nevztahuje k malé obci Chlumec u Purkarce, jak mylně uvádí Hendrych (1969), po něm Grulich (Grulich in Slavík 1997) a nyní opět Grulich, ale jedná se o Chlum u Třeboně (německy Chlumetz, česky pak odvozeně Chlumec); zde byla lněnka pyrenejská sbírána pak ještě o půl století později.

Danihelka J., Chrtek J. jun. & Kaplan Z. (2012): Checklist of vascular plants of the Czech Republic. – *Preslia* 84: 647–811.

Domin K. (1924): Úvahy a studie o regionálním členění Čech s hlediska geobotanického. – *Spisy Přírod. Fak. Karl. Univ.* 9: 1–38.

Dostál J. (1948–1950): Květena ČSR a ilustrovaný klíč k určení všech cévnatých rostlin, na území Československa planě rostoucích nebo běžně pěstovaných. – Praha, 2269 p.

Hendrych R. (1969): Taxonomy and chorology of *Thesium pyrenaicum*. – *Acta Univ. Carol. – Biol.* 1969: 93–117.

Chán V. [ed.] (1999): Komentovaný červený seznam květeny jižní části Čech. – *Příroda* 16: 1–284.

Kubát K., Hrouda L., Chrtek J. jun., Kaplan Z., Kirschner, Štěpánek J. & Zázvorka J. [eds] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha, 928 p.

Pyšek P., Danihelka J., Sádlo J., Chrtek J. Jr., Chytrý M., Jarošík V., Kaplan Z., Krahulec F., Moravcová L., Pergl J., Štajerová K. & Tichý L. (2012): Catalogue of alien plants of the Czech Republic (2nd edition): checklist update, taxonomic diversity and invasion patterns. – *Preslia* 84: 155–255.

Slavík B. [ed.] (1997): Květena České republiky. Vol. 5. – Academia, Praha, 568 p.

Jiří H a d i n e c

B u s i n s k ý R. & V e l e b i l J.

Borovice v České republice

Výsledek dlouhodobého hodnocení rodu *Pinus* L. v kultuře v České republice

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., Průhonice, 2012, 180 p., ISBN 978-80-85116-90-8, náklad 500 kusů; cena uvedena není.

Romana Businského znám už dlouhá léta jako významného dendrologa. Při vyslovení jeho jména se mi vždycky vybaví borovice (v poslední době kromě toho ještě i tavelníky, výsledky jejichž studia v poslední době rovněž publikoval). Nemýlím-li se, vytýčil si před léty za svůj cíl navštívit lokality všech druhů eurazijských borovic, což se mu, tuším, až na malé výjimky (těch dvou, co rostou na jih od rovníku?) podařilo. Druhého z autorů, který je o padesát let mladší než já, sice osobně neznám, ale vím, že je též zaníceným dendrologem se zaměřením na rody *Pinus* a *Sorbus*. Oba pracují ve Výzkumném ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., kterýžto útvar uvedenou publikaci vydal.

Ani autoři, ani vydavatel bohužel této publikaci neudělali řádnou reklamu, což se pokusím nahradit touto recenzí. Ne že by se kniha neprodávala, už je snad téměř rozebrána, ale mnoho botaniků o ní pravděpodobně nedostalo informaci. Přitom jde o publikaci, která (a nyní cituji z textu na zadní straně obálky) „... může

být užitečným průvodcem každému, kdo je spojen se zahradnickou, sadovnickou nebo lesnickou profesí, jak odborníkům – dendrologům či botanikům, tak i prostým obdivovatelům přírody a zahradních scenérií. Kniha přináší ... informace o introdukcí, frekvenci pěstování, vlastnostech a možnostech využití přírodních taxonů a kultivarů borovic ... na území České republiky.“ Potud citát.

Autoři vycházejí z poznatků získaných v terénu během posledních třiceti let i ze studia literatury o historii introdukce druhů. Hlavní části textu jsou věnovány padesáti druhům borovic, které lze v podmínkách našeho klimatu pěstovat, i když v některých případech jen na stanovištích s mimořádně vhodnými podmínkami. Zmiňují i několik druhů, které byly od nás uváděny omylem na základě nesprávného určení, nebo těch, které sice byly do kultury zavedeny, ale v našich podmínkách nepřežily. Významný je i přehled 25 hybridů, ať už spontánních nebo v kultuře záměrně získaných, s důrazem na správné uvedení rodičovských druhů a správnou nomenklaturu. Vše je doplněno množstvím kvalitních fotografií jak z přírodních stanovišť, tak i jedinců v kultuře s uvedením lokalit.

Významné je i přesné taxonomické hodnocení druhů i jejich subspecifických jednotek – z našich zástupců např. borovice blatky. Co mi z hlediska nomenklatorického chybí, jsou synonyma, z nichž některá jsou i vhodným vodítkem k českým jménům. Zarazilo mne, že autoři použili pro druh *Pinus pinaster* nesmyslné (skutečně to tak musím nazvat při vši úctě k autorům) české jméno borovice hvězdovitá. Víím, že je použil už Albert Pilát ve své publikaci *Jehličnaté stromy a keře našich zahrad a parků* (Praha 1964, p. 245), ale i to mne zarazilo, protože musel vědět, že přípona „-aster“ nemá nic společného s hvězdami, ale znamená „něčemu podobný“, tedy „pinaster“ = „pinii podobný“. Místo nevhodného kalku „borovice piniovitá“ lze použít překlad synonyma *Pinus maritima*, tedy borovice přímořská, jak je uvedeno v mnoha jiných publikacích (např. Koblížek J., *Jehličnaté a listnaté dřeviny našich zahrad a parků*, 2. vyd., Sursum Tišnov 2006, nebo Koblížek J., Svobodová M. Z., *Dendrologický slovník, Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy*, 2010 – zde i anglické ekvivalenty „maritime pine“, „seaside pine“). Toto jméno vystihuje i charakter stanovišť daného druhu. Alfred Rehder (*Manual of cultivated trees and shrubs*, New York 1927, p. 63) používá sice pro tento druh anglické jméno „Cluster pine“, ale doporučuje ji „... for seaside planting“.

V případě druhu *Pinus nigra* je typová subspecie uvedena jen zmínkou v textu charakteristiky druhu, zatímco explicitně jsou i s charakteristikou areálu uvedeny subspecie *salzmannii*, *laricio* a *pallasiana*. Se stejnou charakteristikou měla být uvedena i subsp. *nigra*.

Jinak ovšem musím vyjádřit nelíčený obdiv, když si představím, kolik práce vykonané za těch třicet let, a jaké kvalitní práce, je v této publikaci uloženo!

Vladimír Řehořek

Recenzovanou knihu je možné zakoupit prostřednictvím tajemníka Svazu školkařů České republiky pana Jana Procházky (jan.p.c@seznam.cz) nebo sekretářky Výzkumného ústavu Silva Taroucy paní Kateřiny Charvátové (charvatova@vukoz.cz). Nákup je možný též v internetovém obchodě Dendrologické zahrady v Průhoncích za cenu 400,- Kč.